

SIGNAL SPACE: PRŮVODCE SVĚTLEM (A TMOU) PRACOVNÍ LIST

I. SVĚTLO A TMA

Světlo nás provází odjakživa – nejen v každodenním životě, ale i v umění. Signal Space ukazuje, jak lze světlo propojit s moderní technologií, ale světelné objekty nejsou žádná novinka – umělci s nimi experimentují už více než sto let!

Světlo vždy určovalo atmosféru, tvar i barvu. V kostelech symbolizovalo božskou přítomnost, v malířství pomáhalo vytvářet dramatické scény. A věda říká, že barvy kolem nás nejsou nic jiného než hra světla různých frekvencí, kterou náš mozek překládá do odstínů.

Zkrátka: bez světla by nebylo vidět – a bez světla by nebylo ani umění.

II. OBJEV I TY UMĚLCE, KTERÉHO ZNÁ CELÝ SVĚT!

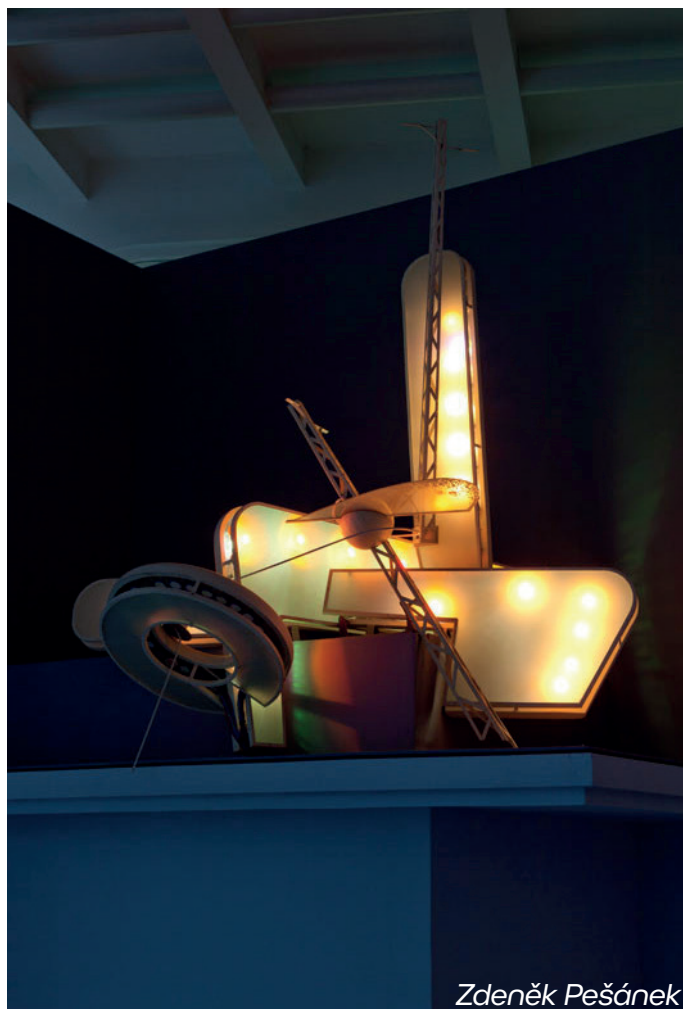
Znáš Zdeňka Pešánka? Tento vizionář předběhl svou dobu a stal se průkopníkem světelného a kinetického umění. Už ve dvacátých letech spojil umění s technikou a začal pracovat se světlem jako s hlavním výtvarným prostředkem.

Jeho nejznámější dílo – světelně kinetická plastika na Edisonově transformační stanici v Praze – bylo uvedeno do provozu v roce 1930 a stalo se vůbec první plastikou svého druhu ve veřejném prostoru na světě. Zářilo 420 barevných žárovek, jejichž rytmus řídil pneumatický klavír! Dílo oslavovalo nástup elektrického věku a technický pokrok.

Původní plastika se sice nedochovala, ale podle fotografií a technických popisů vznikla její rekonstrukce – menší, avšak stejně fascinující připomínka českého génia, kterého obdivuje celý svět.

ÚKOL: Zdeněk Pešánek pracoval s veřejným prostorem – stejně jako dnešní writeři a grafitáři. Navrhni své světelné graffiti (nebo jiný druh umění do veřejného prostoru). Můžeš použít koláž, kresbu, malbu nebo i reálné světelné prvky.

ÚKOL: Světlo ovlivňuje, co všechno – a zda vůbec něco – vidíme. Vyfoť 5–10 různých autoportrétů (selfies) tak, aby měl každý snímek výrazně odlišnou atmosféru, náladu či výraz. Nepoužívej k tomu výraz obličeje ani oblíbené aplikace, pracuj pouze se světlem a jeho možnostmi.

Zdeněk Pešánek

III. SVĚTLO A UMĚNÍ, KTERÉ ZÁŘÍ

Minimalistické umění má rádo jednoduchost – čtverce, kruhy nebo čisté linie. Umělci a umělkyně jako Kazimir Malevič, Sol LeWitt nebo Jenny Holzer hledali krásu v přesnosti, klidu a řádu. Méně bývá více – proto minimalismus často pracuje i s prázdným prostorem, aby vynikla samotná forma.

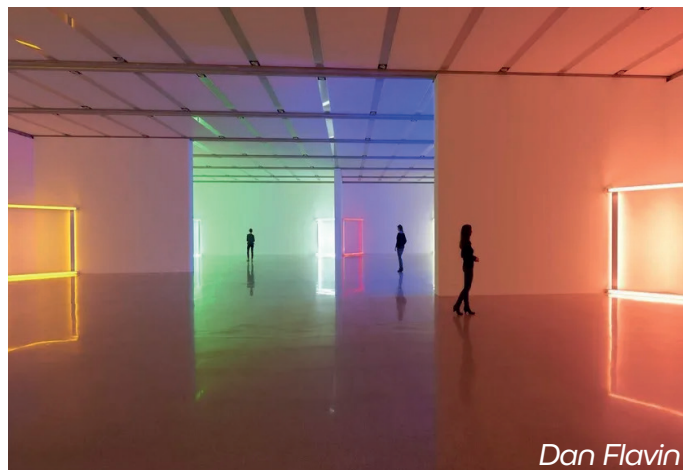
Umělci, kteří začali se světlem přímo tvořit, posunuli hranice ještě dál. Dan Flavin například proměnil obyčejné zářivky v umělecké objekty a vytvořil celé místnosti plné barevného světla. Podobně James Turrell nebo Olafur Eliasson využívají světlo k vytváření atmosféry, do které může divák doslova „vstoupit“.

Umění, které svítí, ukazuje, že i světlo může být materiál – a že někdy stačí jediný paprsek, aby vznikl silný zážitek.

ÚKOL: Zkus si vytvořit minimalistické dílo. Použij pouze dvě barvy, které položíš vedle sebe – mohou to být barevné papíry, látky, nebo jiné materiály. Výsledek může připomínat vlajku, korporátní design nebo abstraktní krajinu.

Jenny Holzer

Dan Flavin

James Turrell

Olafur Eliasson

IV. DRUHY SVĚTELNÉHO UMĚNÍ DNES

Videomapping

Obraz promítaný na budovy nebo jiné členité plochy se přesně přizpůsobí jejich tvaru. Díky tomu vzniká dojem, že se fasády hýbou, mění a ožívají.

Světelné instalace

Umělecké objekty, které používají světlo jako hlavní materiál. Mohou být klidné nebo pohyblivé, reagovat na prostředí či čas.

Pohlcojící projekce

Projekce, které diváka obklopí ze všech stran a vtáhnou ho do světelného světa. Nabízejí zážitek, který působí na všechny smysly.

Interaktivní umění

Díla, která ožívají díky divákům – reagují na pohyb, dotek nebo zvuk pomocí senzorů a moderních technologií.

ÚKOL: Rozhlédni se kolem sebe – najdeš pro každý druh uvedeného světelného umění příklad z našeho každodenního života? Zapiš si je.
A který druh by tě nejvíc zaujal, kdybys mohl být light designerem nebo umělcem?

V. JAK FUNGUJÍ SVĚTELNÉ INSTALACE? PŘIJĎ TO ZJISTIT DO SIGNAL SPACE!

Každé dílo ti ukáže jiný pohled na svět kolem nás – na budoucnost, která není vzdálená, ale vzniká právě teď z našich rozhodnutí, emocí i každodenních zvyků.

Jednou se ocitneš v iluzi, která se s každým krokem mění. Jindy vstoupíš do prostoru, který reaguje přesně i nepředvídatelně zároveň. Světlo tu maluje myšlenky, zvuk ovládá prostor.

Tyto instalace nejsou jen objekty – jsou to živé organismy. Neustále se proměňují, reagují na diváky a vytvářejí jedinečný okamžik, který propojuje technologii, umění a naši vlastní přítomnost.

SHOHEI FUJIMOTO — *Intangible #Form*

Shohei Fujimoto zkoumá hranice vnímání prostřednictvím světla, rytmu a neviditelných struktur.

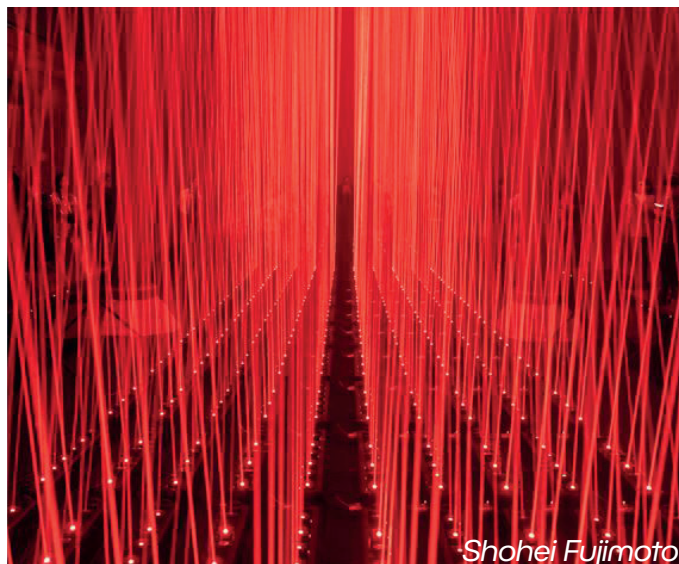
Co je realita, když existuje jen to, co dokážeme zachytit pohledem?

V instalaci *Intangible #Form* využívá japonský umělec laserové paprsky k vytváření jemných, nehmotných linií. Prostor vzniká až v naší mysli – z čistého světla a pohybu. Dílo připomíná vizualizaci myšlenkových procesů, které se odehrávají přímo před našima očima.

ONFORMATIVE — *Meandering River*

Berlínské studio onformative propojuje data, emoce a algoritmy do poetických vizuálních systémů.

Instalace *Meandering River* převádí pohyb řek do generativních obrazů a hudby, kterou komponuje

umělá intelligence. Přírodní toky zde rezonují s datovými proudy a ukazují, že i v přesných výpočtech se skrývá náhoda a ticho. Divák vstupuje do digitální krajiny, která se proměňuje v reálném čase a zve ke kontemplaci pomalého, nepřetržitého plynutí.

MARKOS KAY — *aBiogenesis*

Londýnský umělec Markos Kay propojuje vědu, vizuální umění a generativní algoritmy.

V díle *aBiogenesis* simuluje vznik života z chaosu – z jednoduchých struktur se rodí složitější formy. Algoritmus vytváří obraz připomínající vědecké mikrosnímky i abstraktní malbu.

Dílo otvírá otázku počátku života a proměny. Připomíná, že chaos může být i zárodkem nového řádu.

